

ד' שבט תשפ"ה
02 פברואר 2025

נייר עמדה: השלכות התיקון המוצע לתקנות הסמים המסוכנים (תיקון), התשפ"ד 2024

רקע

בהמשך לבחינת השלכות התיקון המוצע לתקנות הסמים המסוכנים, עולה כי החקיקה המוצעת, שנועדה לשפר את הפיקוח על השימוש בסמים מסוכנים, טומנת בחובה השפעות ישירות על המטופלים, הרופאים העצמאיים, זמינות ואיכות הטיפול.

בעקבות התייעצות עם חברי ועדת הטיפול בקנאביס ובצמחי מרפא של ארגון הרופאים העצמאיים בישראל, ברצוני להציג את ההיבטים המרכזיים של החקיקה ואת הפתרונות האפשריים שיכולים לאזן בין הצורך בפיקוח ובטיחות לבין הנגשת טיפול איכותי ושמירה על זכויות המטופלים והרופאים כאחד.

השלכות השינוי המוצע על המטופלים

1. פגיעה בנגישות לטיפול

הגבלת תוקף המרשמים למטופלים ל-15-5 ימים בלבד והגבלת כמות התרופות ל-10 ימי טיפול יוצרת הכבדה ובירוקרטיה שפוגעת במטופלים בטווח מידי וסבל מיותר למטופל/ת שסובל גם כך. הדרישה להגביל את הכמויות הניתנות לכמות מועטה כל כך יוצרת קושי בחידוש מרשמים בזמן, במיוחד לאור זמינות נמוכה של רופאים או גורמים מקצועיים מתאימים. אם לא די בכך, המחוקק מבקש לדרוש ממטופל להגיע לבתי מרקחת בהסדר עם קופות חולים בלבד דבר שמקשה על המטופל עוד יותר ולעתים הופך את קבלת הטיפול לבלתי אפשרי כיוון שלא בכל בתי המרקחת המורשים יהיה בהכרח החומר הנדרש. מצב זה יוצר חשש מהעמסה על חדר מיון, של מטופלים שאין להם יכולת לקבל את השירות הרפואי ואת המרשם מרופא קופת חולים וסובלים מכאב לאחר ניתוח או מסיבות רפואיות לגיטימיות שונות.

2. פגיעה באוטונומיה, בחופש הבחירה ובפרטיות המטופל

המחוקק מבקש לחייב את המטופל לקבל טיפול ומרשם רק במסגרת קופות החולים ולהגביל את האפשרות לקבל טיפול מרופא/ה פרטי/ת למרות זכותו של המטופל לחסיון ופרטיות. זאת ועוד המטופל חייב לחשוף את המידע על ניפוק סמים מסוכנים לקופות החולים למרות חשש מסטיגמה בשל שימוש בתרופות מסוימות וחשיפת מטופלים רבים לסמים לא חוקיים המופצים על ידי גורמים בלתי מורשים בכדי להימנע מחשיפת השימוש בחומרים אלה.

חשוב לציין כי בעוד שהשינויים נועדו לשפר את הפיקוח והבטיחות בשימוש בסמים מסוכנים, הם עלולים ליצור מכשולים בירוקרטיים ולוגיסטיים עבור חלק מהמטופלים, במיוחד אלה הזקוקים לטיפול קבוע או ממושך.

פתרונות מוצעים

1. הארכת תוקף המרשמים - לאפשר מרשמים לתקופות ארוכות יותר, בעיקר למטופלים כרוניים.
2. הגמשת מערכת המרשמים האלקטרוניים - לאפשר לרופאים פרטיים גישה למערכת מרשמים אלקטרונית ארצית שתנוהל על ידי משרד הבריאות בדומה למערכת היקר (הנפקת קנאביס רפואי).
3. הרחבת רשת בתי המרקחת המורשים - לאפשר גם לבתי מרקחת פרטיים לספק חומרים אלה תחת פיקוח מתאים.
4. שיפור זמינות רופאים מטפלים בקופות החולים (רופא כאב או מותאם לצרכי המטופל) המנפיק מרשמים מסוג זה - השהיית שינוי נושא המינון הניתן על ידי רופא שאינו פועל במסגרת קופת החולים עד להבטחת זמינות של רופא המנפיק מרשם מסוג זה בקופות החולים, (תוך 4 ימים לכל היותר), במטרה למנוע סבל מיותר ממטופלים שאינם יכולים לקבל את המרשמים לזמן ארוך מ-5 ימים.
5. הגנה על פרטיות המטופלים - לאפשר למטופלים לבחור אם מידע על ניפוק תרופות יועבר לקופת החולים.
6. יצירת מערכת דיגיטלית מתאימה והדרכה - לספק מערכת שתאפשר שימוש בטוח והפקת מרשמים תחת פיקוח משרד הבריאות במינון הנדרש למטופל וללא פגיעה בו גם אם אינם מופקים באמצעות קופות החולים.
7. קידום תקופת מעבר והדרכה למטופלים ולרופאים לגבי השינויים שיתקבלו.

סיכום

התיקון המוצע לתקנות הסמים המסוכנים, על אף כוונותיו החיוביות לשיפור הפיקוח והבטיחות, **עלול לפגוע משמעותית באיכות הטיפול ובנגישות אליו עבור מטופלים רבים**. התקנות החדשות מחמירות מגבילות את האפשרות של רופאים פרטיים לתת מרשמים מחוץ למערכת קופות החולים למגבילות את האוטונומיה המקצועית שלהם. השינויים צפויים להקשות על רופאים שאינם עובדים במסגרת ציבורית ולגרום לאי-נוחות משמעותית למטופלים שבחרים באפשרות זו כדי להגן על זכותם לסודיות רפואית.

אנו קוראים לוועדת הבריאות לאמץ פתרונות שיאזנו בין הצורך בפיקוח לבין הצורך בטיפול נגיש, איכותי ומותאם אישית למטופלים, כך שתמנע את משמעות השינויים המעמיסים נטל בירוקרטי, אובדן חיסיון רפואי וסבל מיותר על מטופלים מוחלשים גם כך.

ד"ר דרור רובינסון
יו"ר ועדת הטיפול בקנאביס וצמחי מרפא
ארצי ארגון הרופאים העצמאיים בישראל